

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H. C. van der Ent, Dordrecht-Centrum; Ds. R. Kok, Soest; Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M. C. Tanis, Slidrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Bunschoten; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn; J. van Heteren, Slidrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE :

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE:

Joh. van der Lee, „Bejaardencentrum Rijnzate”, postbus 694, 2400 AR Alphen a/d Rijn, tel. 01720-73814, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen aan den Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.
Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Een hard bevel

.....**vervloekt zij de man, die spijs eet tot aan de avond, opdat ik mij aan mijn vijanden wreke.....**

1 Samuël 14 : 24m.

Dit bevel horen we uit de mond van koning Saul. Het is een bewogen tijd. De koning had zijn weg verdorven voor de Heere. Hij had in de rechte weg en met geloof de strijd moeten strijden tegen de Filistijnen. Dat was de roeping die op hem als de koning van Israël rustte. Hij had het verzondigd en was machteloos geworden. Met een kleine groep van het volk was hij geweest onder de granaatappelboom te Migron. Maar de Heere Zelf had gezorgd voor één, die het voor Zijn eer opnam, namelijk Jonathan. Hij had met zijn wapendrager de strijd gestreden tegen de Filistijnen. Niet ziende op het getal; alleen maar ziende op de Heere en Zijn Goddelijke beloften waren ze uitgegaan en hadden door de meest moeilijke omstandigheden heen de Filistijnen in beginsel een nederlaag

Groot is door Gods genade deze des geloofs, die door de Heere gezegend wordt. Allereerst geeft de Heere een grote beving. De aarde golft onder de voeten der vijanden. Het is niet anders dan de ongunst des Heeren over hen. Maar dan gebeurt er ook wat anders: Saul en zijn klein legerijtje wordt door dit wondergebeuren en de paniek onder de Filistijnen weer tot de strijd bewogen.

Daar strijdt Israël weer ! Het kleine legerijtje is snel aangegroeid. Van alle zijden zijn de Hebreëen uit de holen, waarin ze zich verborgen hebben, tevoorschijn gekomen en strijden nu met de strijd mee. Ze zijn met nieuwe moed beziel. Alles lijkt bijzonder te gaan. Er is een begin van verlossing uit de hand der Filistijnen. En toch, nee..... Het wordt geen volkomen overwinning. En wat is daar de aanleiding toe ? Wel, een dwaas en hard bevel van koning Saul. Hij drijft de kinderen Israëls, die de strijd moeten strijden, wel heel erg tot de strijd. Zij moeten strijden wat ze strijden kunnen. Adem-pauzes worden niet gegund. Voedsel mogen ze niet hebben. Ze moeten tot aan de avond zich van alle spijzen onthouden. Geen stukje brood, of wat dan ook, mogen ze eten. Zover gaat Saul dat hij vervloekt degene die het wel zal doen. Hij zweert er een eed bij, zoals ook uit de latere geschiedenis duidelijk blijkt, dat die het wel doet de dood zal sterven.

Wat is Saul veranderd: kort tevoren was hij nog machteloos en hopeloos onder het oordeel van God. Toen durfde hij de Filistijnen niet te lijf te gaan. En nu eist hij van zijn mannen en van allen, die uit de schuilhoeken tevoorschijn gekomen zijn, welhaast het onmogelijke. Hij valt wel van het ene uiterste in het andere.

Ja, in dat opzicht is Saul inderdaad veel veranderd. Maar ondertussen is hij dezelfde gebleven. Zelfs nog meer verhard ! Het is, goed bezien, een hard bevel uit een verhard hart ! Het blijkt dat het hem alleen maar om zijn eigen eer te doen is: „..... opdat ik mij aan mijn vijanden wreke”. Lees het maar goed: ik..... mij ..... en mijn .....!

Hij heeft niet verstaan door Jonathans ingrijpen hoe beschamend of de Heere tot hem sprak. Hij is er niet onder vernederd

geworden en heeft niet gezien, dat de Heere naar recht Zijn daden van verlossing moest onthouden.

Geen verootmoediging onder en geen bekering tot God. Dan wil hij alleen maar dat zijn eigen eer gezocht wordt en niet Gods eer in de onderwerping van de Filistijnen.

Het is niet om de Heere te doen, enkel om zichzelf. Daar heeft hij het volk wel voor over. Daar waagt hij zijn strijders aan. Geen hart voor de Heere en geen hart voor zijn volk.

Is ons beeld in deze koning ? U moet maar niet te gauw zeggen: wat een harde man, of: hoe kan hij het doen ! We buigen uit onszelf niet onder de Heere en worden niet zo gemakkelijk beschaamd. Integendeel: in het onverbroken hart staan eigen eer en grootheid op de eerste plaats. Wat een verschil met Jonathan. Hij had zonder iets te zeggen met zijn wapendrager de strijd aangebonden, omdat in hem de vreze Gods was. Zo zocht hij niet de grootmaking van zichzelf maar van de God van Israël.

Wat hebben we dat nodig in alle tijden, zeker in onze tijd ! Op de school van Gods genade wordt het geleerd: niet zichzelf op het oog te hebben, maar de Heere. Ja, op die leerschool is dat een les, die altijd maar weer opnieuw geleerd moet worden.

Toch gaat over dit harde bevel de voorzienige leiding van de God van Israël. Nu wordt het geen volle overwinning voor Saul en voor Israël. Wat de koning beoogt loopt precies andersom uit. Jonathan eet van honing ! Hij heeft het bevel van zijn vader niet gehoord. Hij getuigt tegen hem als hij tot het volk zegt dat zijn vader het land heeft beroerd en hij doorziet het: nu is de slag niet groot geweest.

De Filistijnen worden wel teruggedrongen, maar de strijd blijft tegen deze vijanden in Sauls tijd. Saul zal ook de verlossing uit de hand der Filistijnen niet kunnen brengen. Hij is het tegen-beeld van de koning die God behaagt. Alles roept om de koning naar Gods hart. Saul zal plaats moeten maken voor David. David zal als instrument in Gods Hand de Filistijnen terugdringen en ten onder brengen. Zo werkt de Heere heen naar de koning van Zijn Raad. Uiteindelijk gaat het om de grote Koning, om Hem Die gezalfd is over Sion. Voor Hem is geen plaats in Sauls leven, omdat hij verward is onder het oordeel Gods.

Zalig, die in waarheid voor Gods Geest onder het oordeel over de zonde en schuld mag leren buigen. Hij krijgt een Koning in Hem. Die voor verloren zondaren de strijd gestreden heeft. Die Koning roept tot de strijd. Die strijd is een aanhoudende strijd. Een strijd waarin Hij alles vraagt en alles waard is.

Maar toch is Hij geen hard Koning. Hij zegt niet dat ze niet mogen eten tot aan het eind van de strijd. Hij richt Zijn tafel nog toe tegenover hun tegenpartijders. Hij gunt Zijn vermoeid volk nog adempauzes, waarin ze de goedheid en genade van Hem mogen smaken !

Dienen wij die Koning in waarheid ? Zijn we ingelijfd in Zijn leger ? Daar is een wonder voor nodig. Het grootste wonder, waardoor het onwillige hart gewillig wordt gemaakt. Het is uit vrije genade te verkrijgen. Wij dienen anders de hardste koning die er bestaat, hoe mooi of hij het ook voorstelt. Met

Van de Administratie

Met dank aan hen, die mij toezonden het juiste adres van gevraagde adressen, verzoek ik thans, wie kan mij helpen aan het juiste adres van: W. de Kroon, Noorderbuurt 71, Drachten, S. Weerstand, Damlaan 3, Urk ? Verschillende abonnees betaalden reeds voor 1981, daarvoor onze dank. Zij kunnen de ingesloten accept-girokaart vernietigen. Van hun betaling is goede nota genomen.

Aan giften en overbetalingen werd extra ontvangen f 693.50, terwijl 4 nieuwe abonnees konden worden genoteerd. Voor alles onze dank. De grote stroom van betalingen over 1981 zien wij belangstellend tegemoet. Ds. Vlietstra heeft voor ons blad ontvangen f 250,—, wat ons als steeds bemoedigd heeft.

Adm. Bewaar het Pand, adres: Bej. Centrum „Rijnzate” 1 - 08, postbus 694, 2400 AR Alphen a/d Rijn, giro 704350.

v.d.L.

hem, de vorst der duisternis komen we eeuwig om.

Maar deze Koning heeft een hart voor Zijn volk en houdt dat niet dicht voor Zijn strijders. Hij zal zorgen dat er geen vijand van binnen en van buiten overblijft.

D. Slagboom.

Van de Redactie

1. Op de achterpagina van dit nummer vindt men een advertentie van de Gomarismavo te Gorinchem over de aanmelding van leerlingen, die tot 1 april a.s. kan plaats vinden. De advertentie is van belang voor ouders in Gorinchem en de wijde omtrek. Het is een grote zegen, wanneer we onze kinderen naar een school kunnen sturen, waar nog ten volle rekening wordt gehouden met het Woord des Heeren. Hier in ons land hebben we dezelfde verschijnselen als in Canada. Daar brengt men grote offers om de kinderen goed Christelijk onderwijs te laten geven. Wij behoeven niet zulke grote financiële offers te brengen en lopen soms gevaar om zo niet te doen wat onze hand vindt om te doen, hoewel het veel gemakkelijker is. Wij moeten onze roeping zoeken en verstaan. En daar hoort ook bij, dat we zoveel mogelijk onze kinderen toevertrouwen aan scholen, die op de grondslag staan van Gods Woord en de formulieren van enigheid.

2. Voor de school voor Dundas en Hamilton heb ik weer goede berichten. Er kwam bij mij binnen f 20,— van Mevr. A.G.D., f 325,— van de Chr. Geref. zangver. De Lofstem te Barendrecht, f 500,— via Ds. M. Vlietstra, f 1004.50 van de Chr. Geref. kerk te Vlaardingen aan collecte en giften en f 1200.25 van de Chr. Geref. kerk te Rotterdam-west: collecte. Dat is samen een heel bedrag. Hartelijk dank voor alles.

3. Vele lezers in Canada en Noord-Amerika betalen hun abonnementsgeld via mijn schoonzoon Mr. M. Sommer, R.R. 2 Ancaster, Ontario, L9G 3L1 Canada. Verschillende lezers voegen er giften bij, soms zelfs belangrijke giften. Een hunner schreef: De overbetaling is vrijwillig, opdat dit blad mag blijven bestaan vanwege de waarheid, op Gods Woord gegrond.

De Heere moge hem en de andere lezers aan de overzijde van de oceaan in Zijn gunst gedenken. Verschillenden van hen ken ik persoonlijk, in Ontario, Alberta en B.C. Ook in de toekomst wil mijn schoonzoon graag betalingen voor ons blad in ontvangst nemen.

4. **Filemon.** Nog even een herinnering aan de

verschijning van het boek van Ds. Van der Ent. Het is nog niet precies bekend wanneer het het licht zal zien, maar er wordt wel spoed betracht. En: men kan zich wel opgeven voor een of meer exemplaren. Ook aan mij. Ik heb al een aantal bestellingen genoteerd.

B.

DE DORDTSE LEERREGELS Les 52

HOOFDSTUK III/IV.

Artikel 11 (vervolg).

Dit artikel handelt over de waarachtige bekering des mensen. En deze bekering is geen vrucht van slechts een „zachte aanrading” van de genade en van het evangelie, zoals de Remonstranten leren; ook is het volgens de Remonstranten niet noodzakelijk, dat er nieuwe krachten of gaven nodig zijn tot bekering.

Daarom gaan onze vaderen krachtig, ja, breedvoerig tegen zulk een onschriftuurlijk gevoelen in en wijzen zij kernachtig op de EIGENSCHAPPEN van de bekering, waarop wij nog nader zouden terugkomen in deze les. Drieërlei zaken worden belicht, namelijk: De verlichting van het verstand; De opening van het van nature gesloten hart; En de vernieuwing van de wil of van het wilsleven.

De bekering van de mens is bekering van de gehele mens: van hoofd, hart en hand en alzo herstelling van het verloren beeld Gods, bestaande in: kennis, gerechtigheid en heiligheid!

En deze bekering is vrucht van de KRACHTDADIGE WERKING van de HEILIGE GEEST!

Hij verlicht het verstand, dat door de zonde verduisterd is.

Dat is metterdaad noodzakelijk, namelijk om „recht te verstaan” en „te onderscheiden die dingen, die des Geestes Gods zijn.”

Paulus schrijft in I Kor. 2 : 14:

„Maar de natuurlijke mens begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn; want zij zijn hem dwaasheid en hij kan ze niet verstaan, omdat zij geestelijk onderscheiden worden.”

Het gaat hier dus over het verstaan van de geestelijke zaken, van de Goddelijke zaken. Deze „begrijpen”, kan ook Gods kind niet, maar wel bij Geesteslicht iets ervan verstaan. Want het „kennen” is hier ook „ten dele”. (I Kor. 13).

Zo verlicht de Heilige Geest het verduisterd verstand, waardoor de zondaar ontdekt wordt aan zijn ellende-staat, aan zijn blindheid en dwaasheid, aan zijn diepe onkunde en aan zijn ongeloof. Dit alles wordt hem tot schuld en smart. Hij gaat dat hartelijk belijden voor de Heere.

Dit alles wordt gemist in de z.g.n. „letterkennis”. Deze louter verstandelijke kennis doet o.a. niet afschrikken van de hel, zó namelijk, dat men zich als een „helwaardige” voor God leert kennen. Wel kan er enige indruk van het geweten zijn, maar die gaat weldra weer over.

We lezen in psalm 36 : 4: „Hij laat na te verstaan tot weldoen”, of, zoals de berijmde psalm zegt: „’t Verstand laat na, de ware grond van het weldoen op te merken.”

Daarom is ’t zo erg, wanneer men deze letterkennis houdt voor „zaligmakende” kennis, d.i. voor bekering.

In de waarachtige bekering van de mens gaat het om de innerlijke verlichting van het verduisterde verstand, waardoor men een zaligmakende kennis krijgt van zichzelf en van Goddelijke zaken. Jezus sprak: „Daar staat geschreven in de profeten: „En zij zullen allen van God geleerd zijn. Een iegelijk dan, die het van de Vader gehoord en geleerd heeft, die komt tot Mij.” (Joh. 6 : 45). Dan werkt de Heilige Geest dus ook een ware behoefte naar onderwijs in God en Goddelijke zaken. Want het wordt zulk een ontdekte om God te doen, om Hem te kennen, te vrezen en te dienen. Zulk een vindt zich in psalm 25 : 2, ja, wordt bij aanvang bemoedigd met psalm 25 vers 4, om aan te houden aan de Troon der genade.

En nu is dit het verwonderlijke: hoe meer onderwijs men verkrijgt uit Gods Woord door de Heilige Geest, hoe dwazer men zichzelf ziet. O ja, de vrome godsdienstige en in-zichzelf-bekeerde mens lacht daarom en beschouwt dit alles als ziekelijk gedoe.

Nu willen we hierbij niet ontkennen, dat er inderdaad wel vaak een vroomdoenerij is in dit opzicht, zonder ware beleving. Men kan dan wel eens te horen krijgen: „ach, ik ben maar een dom mens”. Maar zou u tegen zo iemand zeggen: ja, dat heb ik ook van u gehoord, dan zou men schiftig opvliegen en vragen: en van wie heb je dat gehoord? Doch ter zake.

De Heilige Geest verlicht het verstand, waardoor er ook een innige behoefte ontstaat aan meerdere kennis en wel van Christus, om Hem als Borg en Middelaar voor eigen hart te kennen. En dat is ook noodzakelijk! We zien dit zo treffend bij de Emmaüs-gangers.

Ach, wat hadden zij nog weinig licht over het borgwerk van Christus, gelijk ook de andere discipelen.

Maar, wat werden hun harten brandende, toen Jezus hun verstand opende en hen uitlegde al de Schriften, beginnende van Mozes af en wat de profeten over Hem geschreven hebben.

Ja, wanneer Hij daarna Zichzelf openbaarde bij de avondmaaltijd, o, hoe verblijd keerden zij terug naar de opperzaal, waar de anderen nog vergaderd waren!

Een tweede weldaad in de bekering is, dat de Heilige Geest met Zijn krachtdadige werking het hart opent, dat gesloten is.

Ons artikel schrijft:

„Maar Hij dringt ook in tot de binnenste delen des mensen met de krachtige werking deszelfden wederbarenden Geestes.”

Deze werking van de Heilige Geest in de wedergeboorte is dus meer dan slechts een „zedelijke aanrading”, wat de remonstranten leren, zoals reeds opgemerkt is.

En tegenover de remonstranten leert Gods Woord en de belijdenis der vaderen wel degelijk, dat er nieuwe hoedanigheden en krachten, en wel van de Heilige Geest, nodig zijn tot bekering.

De Heilige Geest dringt door tot in de binnenste delen van de mens, tot het hart! Verstand en hart worden bearbeid. Het gaat van het verstand naar het hart. Wanneer iemand slechts met een uiterlijke verstandelijke kennis geestelijke zaken besprak, merkten onze oude vromen wel eens op: Het zit bij hem (of haar) een voet te hoog! Zij bedoelen ermee, het moet ook lager zitten, in het hart. Want „uit het hart zijn de uitgangen des levens.”

En dat gebeurt, wanneer het verstand verlicht wordt door de Heilige Geest, waarbij dan de Heilige Geest een nieuw beginsel van ware Godskennis werkt. Daartoe opent Hij ook het hart. Hij dringt met Zijn krachtdadige werking door „tot in de binnenste delen van de mens”!

Het artikel spreekt van „vermurwen” en „besnijden”.

O, dat hart is zo hard en onbesneden.

Wat kunnen de roepstemmen steeds afketsen op het harde hart. De Heere sprak wel tot Manasse, maar hij gaf er geen acht op, hij sloeg er geen acht op en ging door met het tergen van de Heere!

We kennen een jongeman, die ook ernstige roepstemmen kreeg, ja, opgevoed was in de vermaning en vreze des Heeren. Kreeg wel eens een indruk, maar ging daar spoedig weer overheen, totdat de Heere hem stil hield en deed zien, dat hij zo naar het eeuwig verderf holde. En toen kon hij niet verder. Ja, dan wordt het zoals de dichter van psalm 95 zegt:

„Verhardt u niet, maar laat u leiden.”

Zo neemt de Heilige Geest in Zijn bearbeiding het stenen hart weg en geeft een „nieuw hart”. Zulk een hart wordt week gemaakt, zoals we lezen van koning Joas. De Heere sprak: „Omdat uw hart week geworden is en gij u voor het Aangezicht des Heeren vernederd hebt.” (II Kon. 22 : 19).

We lezen ook in ons artikel: „Hij besnijdt, dat onbesneden is.”

Ja, er is heel wat weg te snijden in het hart van de mens en er moet diep gesneden worden, wanneer het hart nog onbesneden is. Zo moet de Heilige Geest heel diep snijden, want hoe diep ligt de zonde en het zondebederf in het hart van de mens.

Bij de besnijdenis onder Israël werd de „voorhuid” van het vlees afgesneden. Dat wees heen naar de „aflegging van de oude mens”, van de „zonde”.

Paulus schrijft in Romeinen 2, vers 29:

„Maar die is een Jood, die het in het

verborgen is, en de besnijdenis des harten, in de geest; niet in de letter, is de besnijdenis; wiens lof niet is uit de mensen, maar uit God.”

Nu is in de Nieuw-Testamentische bedeling de DOOP in de plaats van de besnijdenis gekomen. (Koll. 2 : 11 & 12).

Niet het teken zelf reinigt het hart van de zonden, maar het wijst heen naar de noodzakelijkheid ervan, gelijk het teken van de besnijdenis op zichzelf niet de zonde uitsneed, maar ook heenwees naar de besnijdenis van het hart.

In dit verband rijst de vraag: hoe was dat bij de besnijdenis en de doop van Jezus? Bij Hem was er toch geen uitsnijding van de zonde noodzakelijk? En wat was er bij Hem te reinigen van de zonde bij Zijn doop door Johannes? O neen! Hij had Zelf geen zonde. Hij was de volkomen REINE en HEILIGE. Maar Hij moest alle gerechtigheid volbrengen voor Zijn volk. Daartoe moest Hij al de onreinheid van de Zijnen op Zich nemen, om die uit te boeten en ervan te reinigen! O, wat wordt dan de Borg gepast en dierbaar voor een volk, dat met David moet belijden:

„Herschep mijn hart en reinig Gij, o Heer”;

Die vuile bron van al mijn wanbedrijven;

Vernieuw in mij een vaste geest en leer

Mij aan Uw dienst oprecht verbonden blijven.”

Hebt u. lezer(es), ook die reiniging nodig gekregen? Hebt u die krachtdadige werking van de Heilige Geest ingeroepen en ervaren?

Dr.

v.L.

Uit de praktijk 63

Wij lezen in Gods Woord: Zo wij sterk zijn zeventig jaren en zo wij zeer sterk zijn tachtig jaren. Wel vriend, zo wij merken heeft u het laatste getal mogen bereiken. Dat is een grote zegen. En als u nu gevraagd zou worden hoe het met u gegaan is in dit lange leven, wat zou u dan kunnen zeggen?

Nu mensen, toen ik kort geleden een terugblik mocht hebben over mijn leven, heb ik met diepe verwondering mogen getuigen: Heilig, Heere, zijn Uwe wegen. Het is één weg van goedertierenheid, al ging het soms door tegenspoeden en beproevingen heen, zodat men er geen uitkomst in zag, dat alles tegen scheen te zijn. Maar dan in de diepste wegen te mogen ondervinden, dat de Heere getrouw Zijn Woord houdt. O, dan kan ik het niet op, dat de Heere hetgeen Hij beloofd heeft op Zijn tijd en wijze genadiglijk vervuld heeft. Zodat mijn ziel wel opsprong van vreugde vanwege de getrouwheid des Heeren. Want het is niet onder woorden te brengen, wie de Heere betoont te willen wezen voor zulk een doemwaardig schepsel. In wegen van tegenspoed en beproeving leert men kennen wat men aan zijn God heeft. Hij is een nooit beschamende Rotssteen. Een zalige ervaring, vrienden.

Maar vriend, wanneer is de Heere dat werk in u begonnen? In uw jeugd of op meer gevorderde leeftijd? Of is een bijzondere omstandigheid in uw leven daartoe een aanleiding geweest?

Nu mensen, toen het de Heere behaagde mij terug te leiden in mijn jeugdjaren, kreeg ik te zien en te geloven, dat er reeds bemoeienissen waren, toen ik ongeveer 4 jaar oud was. Ik zat op een stoof aan de voeten van mijn godvrezende overgrootmoeder, waar een gezelschapje met elkander sprak over de dingen, die het koninkrijk Gods aangaan. Mijn verdere leven heb ik veel mogen verkeren onder het gewicht van dood en eeuwigheid. Wat had ik het daar benauwd onder. De overtuigingen namen bij het klimmen der jaren in hevigheid toe, zodat ik menigmaal niet durfde te gaan slapen, bevreesd dat ik niet meer wakker zou worden en zo God te moeten ontmoeten. Ik was vijftien jaar, toen ik zulk een zware overtuiging kreeg, dat ik bekeerd moest worden, wat ik nooit vergeten kan. Zonder bekering tot God had er niets geen waarde voor mij. Die overtuigingen zijn zo vele jaren doorgegaan en werden al heviger.

Maar ook die lokkingen, als ik van de gelukzalige staat van Gods ware volk vernam. Wat was dat volk gelukkig. En ik gevoelde dat gemis. Naar mijn waarneming

kon ik niet bekeerd worden. Met al die overtuiging bleef ik een missend en ongelukkig mens. Ik kon er niets op zetten, totdat het de Heere behaagde in de dadelijkheid mij te ontdekken en te stellen in mijn Godsgemis. O, welke zieletranen zijn toen geweend. God kwijt is alles kwijt en dat om eigen schuld. Toen werd ik bepaald bij mijn diepe val in mijn verbondshoofd en ik mocht Adams val eigenen. Onvergetelijke ogenblikken. Maar enkele dagen daarna beliefde het de Heere in een weg van onderhandelingen Zijn Verbond te ontsluiten en ik mocht de verbondsvoorwaarden inwilligen. O, welk een blijdschap vervulde mijn hart. Want dat is geen kleine zaak, vrienden! Maar de Heere ging verder. Na korte tijd kwam de Heere mij voor met deze gewichtige woorden: Want de Heere zal een afgesneden zaak doen op de aarde. Hij voleindt een zaak en snijdt ze af tot rechtvaardigheid.

O, vrienden, ik moest rechtvaardig verloren gaan. Er was geen uitkomst meer. Ik moest, ja ik mocht vallen in de handen van 'n heilig en rechtvaardig God als een hellewaardig schepsel. Dan is het of wanhoop of gered. In die ogenblikken werd mij geschonken de ere Gods liever te hebben dan mijn eigen leven. In dat dodelijk tijdsgevoel nam Een, Die ik niet kende, het voor mij op. De vreselijke toorn Gods week en ik mocht proeven en smaken wat genade is voor een ter dood veroordeelde zondaar.

Wat gingen toen de hebbelijkheden uit om die Persoon te mogen leren kennen, Die mijn leven gered heeft. De uitgangen des harten werden gericht op die gezegende Persoon. Daarop werd Hij aan mij geopenbaard als de Middelaar van het eeuwig Verbond.

O, wat ging mijn hart uit om Hem te mogen leren kennen, des te meer, toen Hij werd voorgesteld als Jezus, dat is Zaligmaker. Na een weg van onderhandelingen, waarin alles buiten Hem werd afgesneden, beliefde het Hem Zichzelf in mij te openbaren en mij met medeweten voor Zijn rekening te nemen voor de tijd en voor de eeuwigheid.

O, onuitsprekelijk wonder. In die dagen mocht ik ook inzicht ontvangen in Zijn ambtsnaam Christus en in de onderscheiden goddelijke Personen, alle drie werkzaam tot de ere van God en de zaligheid der zielen.

Toen heeft de Heere zo liefdevol mij onderwezen in een zeer nauwe weg. Wat was de Heere Jezus als Borg en Zaligmaker mij dierbaar, gepast en noodzakelijk.

Twaalf jaar later behaagde het de Heere mij bekend te maken met de wezenlijke grond der zaligheid, die ligt in de eeuwige liefde en verkiezing van een Drieëinig God. O, onuitsprekelijk wonder.

Nu, vrienden, ik heb iets mogen vertellen en met dat alles ben ik in mijzelf een al groter zondaar geworden, die moet belijden niets te kunnen voortbrengen, wat Gode welbehagelijk is. Maar die wel aan de weet gekomen is, wat vrije genade is en met verwondering moet zeggen: Heere, wat heeft U toch bewogen om naar zo'n schepsel om te zien, die alles in het werk gesteld heeft om maar uit Uw handen te blijven. Maar U hebt hem ingewonnen en overgebogen en dat uit eeuwige bewogenheid. En zulk 'n lang leven geschonken op aarde en Uw eens gedane belofte hebt willen vervullen, dat U dezelfde zal wezen tot de oudheid en de grijsheid daar is. Zodat wij mogen getuigen: de Heere is goed, Hij is tot sterkte in de dag der benauwdheid en Hij kent hen die op Hem betrouwen.

Vrienden, ik heb iets mogen vertellen van de leidingen des Heeren in mijn leven. Hem alleen zij alle eer, dank en aanbidding.

Vriend, wij danken u voor hetgeen u ons hebt verteld.

J. van Heteren.

VOOR DE JEUGD Het Zonnekind. 4

Beste jongelui!

„En er was een man van Zora, uit het geslacht eens Daniëls, wiens naam was Manóah; en zijn huisvrouw was onvruchtbaar en baarde niet.”

Israël verkeerde dus in de hand der Filistijnen, veertig jaar. Wat dat allemaal inhield, hebben we de vorige keer duidelijk zoeken te maken.

Dat dit ook ons nog iets te zeggen heeft, hebben we jullie ook op het hart zoeken te

binden. We hopen dat het ook ter harte genomen is.

Wanneer de HEERE dat volk aan zichzelf zou hebben overgelaten, Hij zou geen onrecht hebben bedreven. Hij zou rechtvaardig geweest zijn. Maar God is ook barmhartig. Dat komen we in de bijbel overal tegen. Oo hier in de geschiedenis van Simson.

Want terwijl het volk nog in de zonde leefde en zich in de hand der Filistijnen bevond, is God bezig om reeds voor dat volk verlossing te bereiden.

Daar wordt over gesproken in de tekst die thans boven dit stuk afgedrukt is. Er was een man van Zora..... Dit is een grensplaats tussen de kinderen Israëls en de Filistijnen. Hij woonde dus heel dicht in de buurt van de vijanden. Dat hij er de meeste last van gehad heeft spreekt voor zichzelf. Want als de Filistijnen op plundertochten uitgingen dan waren de inwoners van Zora steeds het eerst aan de beurt.

Van deze man wordt verder gezegd dat hij afkomstig was uit de stam van Dan. Dat is de kleinste stam van de kinderen Israëls. Volgens Gen. 46 : 23 en Num. 26 : 42 heeft Dan maar één zoon gehad. Zijn geslacht is erg klein gebleven. Het is later geheel in de andere stammen opgegaan.

De naam van deze man was Manoah, hetwelk „rust” betekent. Hij was ook getrouwd. Een heel normale zaak. Wie trouwt doet goed, staat er in het Woord van God, en daarom willen wij er geen woord kwaad van zeggen. Integendeel. De naam van de vrouw is niet bekend. Het heeft de Heilige Geest niet goed gedacht ons die te laten weten. Het is dus in Israël een vrouw geweest zonder naam. Uit dit huwelijk werden geen kinderen geboren. Want de huisvrouw van Manoah was onvruchtbaar en baarde niet.

Het waren beiden mensen, die God vreesden, dat blijkt uit alles wat van hen beschreven staat.

Aan de hand van het bovenstaande is wel het een en ander te zeggen, wat tot lering strekken kan, en dan vooral van jonge mensen.

Manoah was met zijn vrouw getrouwd. Dat is een goede zaak, vertelden we jullie. Want het huwelijk is een instelling van God. Hij heeft Adam mannelijk geschapen en Eva vrouwelijk en deze beiden tot een eenheid in het huwelijk verbonden.

De opvattingen hieromtrent ondergaan de laatste tijd nogal enige wijzigingen. Want trouwen wordt door heel veel jongere mensen en ook ouderen (helaas) niet meer nodig geacht. De vrije manier van samenleven wordt gepropageerd. Men moet geen binding meer aan elkaar hebben. Een beetje los-vast leven, dat gaat ook. En als je elkaar zat bent, dan kun je op de meest gemakkelijke manier weer uit elkander. Al die „poespas” van een „boterbriefje” is niet meer nodig. Waarom zou je elkaar nog binden. Zo wordt er geredeneerd. En dat blijft niet buiten de kerkmuren. Ook daar binnen worden dergelijke praktijken, openlijk of bedekt besproken, goedgekeurd en beoefend.

Dat dit in strijd is met de wil van God, zou voor een ieder van ons zonder meer duidelijk moeten zijn. Want God zegt dat het huwelijk eerlijk is onder allen en het bed onbevlekt. Maar de hoereerders en overspelers zal God oordelen. Zie Hebr. 13 : 4. Doch als men eigen verdorven zin en mening gaat verheffen boven het Woord van God, dan heeft men God en Zijn Woord in het leven op doodspoor gerangeerd. Dat God dit niet straffeloos gedogen kan, zal een ieder die dat doet ondervinden. Zo niet in dit leven, dan toch zeker hiernamaals, als we allen voor Zijn rechterstoel zullen moeten verschijnen. Laten onze jonge mensen daarom hun oor niet te luisteren leggen aan hetgeen de wereld, onder leiding van haar overste, dat is de duivel, voorschrijft, want dat komt vroeg of laat zeker verkeerd uit. Alleen een leven naar het Woord van God, ook in huwelijksaangelegenheden, kan rekenen op de goedkeuring van God.

Dat hun huwelijk kinderloos was, is ook een zaak die nog wel wat nadere aandacht behoeft. Want het is de Heere Die ook deze dingen bestuurt. Hij is het die de baarmoeder opent en de baarmoeder sluit. Als God kinderen geeft is dit een zegen, en wanneer Hij ze naar Zijn vrijmacht onthoudt, kan dit voor menigeen een onbegrepen, moeilijke weg zijn. Daar zijn getrouwde mensen die er

onder gebukt gaan, dat hun huwelijk nooit met de kinderzegen is bekrond. Wie zal de tranen tellen die over het gemis van een nageslacht geschreid worden. De Heere aanschouwt ook ten deze de moeite en het verdriet, opdat men het in Zijne hand zou geven. Als er onder de lezers van dit artikel mensen zijn, die dit als een kruis hebben opgelegd gekregen, dan moge de Heere hun krachten geven, om ook dit te dragen. Doch dat het tegenwoordig in heel veel gevallen er anders naar toegaat, is ook een ieder duidelijk. Want het wordt vandaag openlijk gepropageerd, dat men het echt niet behoeft af te wachten, of men kinderen krijgt, doch dat men ze ook zonder meer nemen kan, of niet, al naar dat het echtpaar (?) belieft.

Velen nemen dan ook geen kinderen. Men sluit de baarmoeder zelf af, zo niet letterlijk dan toch figuurlijk, door het gebruik van allerhande voorbehoedsmiddelen. En als het dan eens uitkomt om kinderen te krijgen dan „neemt” men er één of twee, en niet meer, want dan worden de lasten te zwaar. Men wil dan nog wel de lusten van de samenleving, maar de lasten daar bedankt men voor. De resultaten zijn meestal niet verheffend. Als men bereikt heeft, wat men er zichzelf van voorgesteld heeft dan is er aan het begeren toch nog geen einde. Want dan heeft men weer andere dingen in het zicht die nagejaagd moeten worden. De „grootseheid des levens” lokt een ieder aan. Elk mens is er op zijn manier op uit om de hemel op aarde te bereiken, ook al ontdekt men iedere keer weer, dat dit nog nooit iemand gelukt is, terwijl het ook nooit iemand gelukken zal. Ook hier kan ik niet anders doen dan waarschuwen en zeggen: Verkijk je niet op diegenen die het zogenaamd „gesloten” hebben, want als het je vergund wordt om eens verder te kijken, leert ook hier de praktijk dat de schijn niet zelden bedriegt. Wie gelooft dat de kinderen een erfdel des Heeren zijn en dat de vrucht des buiks een beloning is, heeft er niet gauw te veel, en de Heere wil ook daar Zijn zegen op doen rusten. Zoekt daarom ook ten deze te leven, niet overeenkomstig het patroon van de wereld, maar overeenkomstig het Woord van God. Want al wat niet is naar het Woord van God, dat zal geen dageraad hebben. En als men dat niet meer gelooft, dan houdt alle redeneren op, dan is er geen basis meer waarop we samen kunnen spreken. Doch dan zal het eind de last dragen.

Manoah was afkomstig uit de stam van Dan. Daar was een belofte aan gegeven. Zie Gen. 49 : 16: „Dan zal zijn volk richten als een der stammen Israëls”. En die belofte gaat God nu vervullen. Ja, daar moeten jullie ook op letten. Als God beloften geeft dan worden deze naar Zijn vrijmachtig welbehagen ook vervuld. Want Hij is geen man dat Hij liegen zou, noch eens mensenkind dat Hem iets berouwen zou. Hij zal nooit herroepen wat Hij eenmaal heeft gesproken. Wat uit Zijn lippen ging, blijft vast en onverbroken. In het vervullen van de beloften is de naam des HEEREN Wonderlijk en Zijn doen evenzeer. Want uit de stam van Dan, die kleine stam, zou die grote richter Simson, het Zonnekind geboren worden. God kiest hier uit tot een werktuig van Zijn verheerlijking, hetgeen niets is in de ogen van mensen, opdat Hij daardoor hetgeen iets is, beschamen zou. Deze gedachte kan tot bemoediging zijn van hen die zeer klein van zichzelf denken en zeggen: De Heere zal mij wel vergeten, want wie ben ik?

Komt, wil dan hier eens op des HEEREN daden merken

En aanschouwt des Hoogsten grote werken.....

Zijn naam blijft Wonderlijk en Zijn doen ook. Ook nu!

Doch ik moet weer gaan eindigen. Tot de volgende keer.

Jullie aller vriend, Ds. H.C.v.d. Ent.

Uw adres voor al Uw theologische boeken, goede jeugdboeken, romans, studieboeken enz.

Boekhandel Noordermeer

Anjelierenstraat 43, Rijsburg, tel. 01718-23063
bgg 22737.

Filiaal:
Bosplein 2, Katwijk aan Zee, tel. 01718-14410.

Voor schriftelijke bestellingen: Antwoordnummer 19, 2220 WD Rijsburg (zonder postzegel)

ALLE BEGRIP TE BOVEN (63)

15. Van twee, die het eeuwige leven ingaan (5)

Mr. Bourne schreef: „Mijn geliefde vriend. Hoe zal ik de dood beklagen, van iemand, die zo lieflijk in Jezus te ontslapen is gebracht? Het is waar, u zult het een zwaar verlies vinden, maar toch bij een rechte overweging van de smarten en ijdelheden van dit leven, die het kind van God voortdurend ter neer slaan, moet het toegestemd worden, dat zo'n zoete verlossing begerenswaardig is. Arme H. (zijn oudste dochter, een andere Henrietta) zei, toen ze het **Verslag** gelezen had: „Ik vind het jammer, dat ik het niet ben”. Wat toont de Heere Zich altijd als een ware Vriend in de uren van nood en ongetwijfeld zal Hij dat willen wezen voor u, die achtergebleven zijt, als u er zich op durft verlaten en Hem beproeft tot het uiterste op Zijn Woord. De Heere heeft u niet bij verrassing in deze zware bedeling gebracht, maar Hij heeft u beiden zeer vriendelijk geleid om deze gebeurtenis te verwachten en het geheel ervan heeft Hij verzacht met Zijn zoete tegenwoordigheid en gunst, zodat er geen spoor van verlangen om hier te blijven in het hart van onze vertrokken vriendin achterbleef. Zij voelde, dat het veel beter was te scheiden en voor eeuwig bij de Heere te zijn. Uw deel is anders en een nieuwe loop der dingen zal voor u tezamen open gaan, nieuwe zorgen, nieuwe moeilijkheden en nieuwe kruisen, maar God is algenoegzaam en Hij wil Zijn volk tonen, dat Hij een zeer nabije hulp is en ik hoop oprecht, dat u tot Hem zult gaan om die hulp in al uw verschillende moeilijkheden. Ik heb tienduizend vrezen gehad, maar geprezen zij Zijn heilige Naam voor eeuwig. Hij is voor mij geweest een getrouwe, nabije en dierbare Vriend.”

De familie Bourne hielp Bernard op een praktische wijze door de twee kleine meisjes in hun huis in Londen op te nemen, om door de dochters van Mr. Bourne onderwezen te worden, totdat ze oud genoeg waren om terug te keren en het huishouden van hun vader te doen. Het dagboek van Bernard geeft vaak zijn eenzaamheid weer, al bracht hij soms de weekeinden in het huis van Mr. Maydwell door. De grafsteen van Henrietta is nog te zien (1961) dicht bij het pad aan de zuidzijde van de kerk van St. Andrew. De kerk, waar Bernard in preekte is afgebrand en stond misschien iets dicht bij de weg; anders kan men er zich over verwonderen, dat de steen van Henrietta niet vernield is, maar hij zo dicht bij een steunbeer ligt.

16. Samuel Hughes, een mijnwerker van Shropshire (1).

Het uitzicht naar het westen van de Longmynd wordt overheerst door de hoekige rug van de Stiperstones met zijn naakte kwarts houdende massa's en verstrooide rotsen. In de negentiende eeuw werden de westelijke hellingen doorstoken met mijnschachten en een keten van mijnen gedijde daar door het winnen van lood en mineralen van Snailbeach en Pennerley, loodglans van Shelve, Callow Hill en Bog. Plannen

voor de Snailbeach-mijn bestonden al in 1790, maar men zegt, dat „de oude mannen” in de twaalfde en dertiende eeuw deze mijnen al bewerkten. Om erts uit de mijnen te halen is niet zo gemakkelijk. De mijnwerkers volgden de ader. In dit geval vonden zij lood in harde leisteen, die bij het overgaan in de hardere steen van de Longmynd arm werd aan lood en rijk aan koper. Ze volgden het van de oppervlakte naar beneden en maakten gebruik van ladders naarmate de schacht dieper werd. Op een bepaalde diepte gaf dit plaats voor schachten en tunnels. Vóór de dagen van de liftkooien en takelwerk werd het erts in manden naar boven gebracht. Als de omtrek van de grond het toeliet werden er dagtunnels of horizontale mijngangen in de zijkant van de heuvel geboord met een geringe helling. Dit was ook goed met het oog op de drainage. De metaalader werd uitgebikt. (De grote hopen met witachtige afval bepalen nog steeds het landschap.) Het erts werd gebroken en gewassen, verhit in een oven en geharkt. Sulfer en vergiftigde gassen werden zo verwijderd. Daarna werd het vuur verhit en de massa erts samengesmolten. Het gesmolten lood werd dan in vormen gegoten, die tot een klomp verhardden en klaar waren voor de handel. In 1851 werkten er ongeveer 500 mijnwerkers in Snailbeach, zonder degenen, die het erts wassen en smolten. De mijnwerkers woonden in gehuchten, versholpen in de streek of in de spleten van de Stiperstones. Rijen beladen ezels volgden de scherpe bochten van de weg, die op sommige plaatsen steil was. Het uitzicht moet van een wildachtige schoonheid geweest zijn. Er was niet de saaie eentonigheid en vuiligheid van de kolenmijnen-districten. Prachtige bossen strekten zich uit over de gehele lengte van de Hope Valley beneden. (Deze werden allemaal gekapt in de eerste wereldoorlog.) Het platteland lag open en was afwisselend voor het gezicht. Naar het zuid-westen glansde de trage Onny, die het afvoer-water van de mijnen opnam. Nu lijkt dit op verloren land; de Onny-stromen één uitgestrekt zachthellend moeras; de oude schachten steken spookachtig omhoog tegen een onbeschrijfbaar wazige achtergrond.

Maar in de tijd waar wij over schrijven waren de mineraal-mijnen in volle exploitatie. Mannen van Cornish en mijnwerkers van Montgomery waren gekomen en hadden zich onder de inwoners van Shropshire gevestigd. In de zomer waren zij tot hun middel ontbloot, in de winter in grove jassen gehuld als het buiten guur was en de wind om hen heen loeide. Ze werkten te midden van veel gevaren en vonden hun genoegen in drinken, hanengevechten, het jaarfeest, de kermis en de wedstrijden. De vrouwen hadden een krappe tijd als het geld wegging in losbandig leven en veel kinderen moesten de mijnen in om te werken, waar de moraal, daden en taal onzedelijk en vuil waren.

Maar er waren onder deze volkomen ruwe schepselen sommigen, die de dingen der eeuwigheid zochten. De mannen van Cornish hadden het Methodisme met zich mee gebracht en in het begin van de achttiende eeuw stuurde de Baptisten-kerk van Shrewsbury een predikant om de diensten te leiden in de verschillende dorpen, Snailbeach inbegrepen.

DANKBETUIGING

(in plaats van kaarten)

Het is ons, helaas, niet mogelijk iedereen persoonlijk te bedanken die betoond heeft mee te leven tijdens de ziekte en na het overlijden van mijn geliefde vrouw

Antonia Adriana Mijnders-Vissers

Daarom wil ik U allen langs deze weg hartelijk dank zeggen voor het oprechte medeleven dat op zo velerlei wijze tot uiting gekomen is. Het heeft ons zeer verkwikt.

Mede namens de kinderen,
C.G. Mijnders.

Prins Willem-Alexanderpark 24,
3905 DB Veenendaal.

Stationssingel 50
Tel. 08385-13978
Postbus 177
3900 AD Veenendaal

Plaats uw
familieberichten
in Bewaar
het Pand

Voor bijbels, boeken en
muziek
is **LINDENBERG** uniek!
Grote voorraad
Snelle levering
Ook van de allernieuwste
uitgaven.

**Lindenberg's
boekhandel**

Slaak 4 - 14,
3061 CS Rotterdam.
• Postbus 4209,
3006 AE Rotterdam.
Tel. 010 - 111607.

HOTEL DREYEROORD - OOSTERBEEK

Telefoon 085-333169

Het hotel waar mevrouw
zich „uit” - en mijnheer
zich „thuis” voelt.

Bent u te moe, terneergesla-

aan.
En snakt u naar verzorgde
dagen.
Voelt u zich eenzaam en ver-
laten,
Of zoekt u and'ren om mee te
praten,
Bel dan eens naar:

**„Repos
Ailleurs”**

Geen radio of TV gezeur,
De sfeer is huis'lijk, 't eten goed,
Wat hulp kan ook, wanneer het
moet.
Dieët is ook al geen bezwaar.
Dus belt u naar: 03438-12466,
Driebergen.

Voor een fijne vakantie in eigen sfeer

VAKANTIECENTRUM „DE VERRASSING” TEXEL

Voll. pension voor gezinnen, jongeren en
ouderen.

Bungalows en sta-caravans.

Postbus 302, 1794 ZG Oosterend- Texel.
Tel. 02223 - 661 of 391.

KINDEROGEN TRANEN DROGEN

Door Uw hulp: Voedsel, kleding en onder-
wijs. Voor kinderen in Nicaragua, Guatemala,
India, Haïti en andere landen.
U kunt zo'n kind financieel adopteren voor
f 35,- per maand.
Opgeven bij: J. Slot, Rembrandtlaan 10,
Doorn. Tel. 03430-4103

TALRIJKE DANKBETUIGINGEN

ontvangen wij van hen die
ten einde raad één van
onze meer dan 40 ver-
schillende kruidenrecep-
ten bestelden, o.a.
eczeem, galsteen galaan-
doening hoge bloeddruk,
hoofdpijn, ischias, koorts,
kriebelhoest, laxeer, mi-
graine, vermagering, ze-
nuwen enz. enz.

Alle soorten zijn verpakt
in kuren voor een maand

(verzendkosten à f 12,50
inbegrepen).

Vermeld wel duidelijk wel-
ke soort U wenst.

NIEUW!!!

De soorten vermagering,
zenuwen en vochtafdrij-
vend, nu ook in **tabletform**
Maandkuur f 15—

**Drogisterij
SIKKING**

Barrevoetstraat 5
Haarlem
Tel. 023 - 312882
Giro 190609

AANMELDING LEERLINGEN Gomarus-mavo-Gorinchem

Grote Haarsekade 121, Gorinchem,
telefoon 01830-23899.

Tot 1 april kunnen er leerlingen voor het
cursusjaar 1981-1982 aangemeld worden.
De aanmelding voor het brugjaar kan plaats
hebben via de hoofden van de basisscholen of
rechtstreeks aan de school.
Bij rechtstreekse aanmelding wordt u in-
formatie en een aanmeldingsformulier toe-
gestuurd.

Inlichtingen worden verstrekt door de direc-
teur, de heer C.P. Huissen, Groot Veldsweer
25, H'veld-G'dam, tel. 01846-4302 en de heer
J. Visser, adj. dir., Groot Veldsweer 31, H'veld-
G'dam, tel. 01846-4437.